

Gemeente Steenbergen
Nota Reserves en Voorzieningen
Actualisatie 2017

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Leeswijzer	3
3. De visie op reserves en voorzieningen	3
4. Bevoegdheden en rollen	6
5. Beslispunten	8
Bijlage 1 Wettelijke kaders	10
Bijlage 2 Functies van de reserves.....	12
Bijlage 3 Overzicht beoordeling huidige reserves en voorzieningen	13

1. Inleiding

De verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid schrijft voor dat het beleid voor reserves en voorzieningen elke 4 jaar wordt geactualiseerd. De laatste actualisatie dateert van 2010.

De actualisatie loopt parallel aan het opstellen van de begroting 2018. Deze actualisatie is opgesteld met de vastgestelde Perspectiefnota 2017-2021 als vertrekpunt. Het inhoudelijk beleid is leidend. De nota Risicomanagement wordt gelijktijdig geactualiseerd en aan uw raad aangeboden.

2. Leeswijzer

Hoofd- en bijzaken houden we uit elkaar. De nota zelf bevat de kern, namelijk de visie (hoofdstuk 3), de bevoegdheden en rollen (hoofdstuk 4) en de beslispunten (hoofdstuk 5). In de bijlagen hebben we de verdiepingsinformatie opgenomen: het wettelijk kader, de functies van de reserves en voorzieningen en een overzicht van alle bestaande reserves en voorzieningen die tegen het licht zijn gehouden.

3. De visie op reserves en voorzieningen

Het beleidskader moet aansluiten bij de visie en inhoudelijke doelen van de gemeente Steenbergen. We hebben hiervoor een aantal ankerpunten:

- Een geactualiseerde verordening 212 (de financiële verordening)
- De onlangs vastgestelde perspectiefnota, waarin de raad richting heeft bepaald voor het inhoudelijke en financieel beleid
- De besluitvorming van juli 2016 over de beheerplannen Beheer Openbare Ruimte
- Een aantal beleidsuitgangspunten, die op 30 mei zijn besproken in het auditcommittee

Verordening 212 (vastgesteld op 23-2-2017)

De raad stelt bij afzonderlijk besluit het beleid ten aanzien van reserves en voorzieningen vast. In dit besluit worden in ieder geval opgenomen bepalingen omtrent de vorming van, de storting in en de onttrekking aan reserves en voorzieningen.

Besluitvorming Beheerplannen (vastgesteld op 21-7-2016)

Bij deze besluitvorming is een aantal reserves gevormd voor toekomstig onderhoud. Voor de A4, de N259 en de N257 zijn de plannen inmiddels uitgevoerd, in uitvoering of in planning gezet. Deze reserves worden niet meer gevoed en lopen naar nul. Ook is er een reserve gevormd van € 5 miljoen. Deze reserve hield verband met de keuze voor het scenario 3, waarbij uitgegaan is van “eeuwigdurend onderhoud”. Om het risico van rehabilitatie op te kunnen vangen op het moment dat het nodig is, kan deze reserve worden ingezet.

De perspectiefnota 2017-2021 (vastgesteld op 6-7-2017)

Hierin is – naast de beleidsinhoudelijke speerpunten – de volgende tekst opgenomen:

Onze startpositie is goed. Zoals hierboven aangegeven sluit het huishoudboekje en we hebben met de vrijval van de algemene dekkingsreserve voldoende incidentele ruimte om onze ambities te realiseren en ons te wapenen tegen financiële risico's.

Toch ligt er een punt van aandacht. We zijn kwetsbaar in onze exploitatie. Er is maar weinig ruimte om financieel mee te bewegen met de ontwikkelingen om ons heen. Het realiseren van nieuwe beleidsinitiatieven kan dan alleen als er iets voor wordt ingeleverd (nieuw voor oud). Wij gaan onderzoeken op welke wijze wij de wendbaarheid in onze exploitatie kunnen vergroten. Dat vraagt om innovatie in de kaderstelling en daarbij betrekken wij uiteraard uw raad.

Deze tekst richt zich vooral op de exploitatie. Het onderzoek daarvoor moet nog starten en betrekken we bij de doorontwikkeling van onze planning en control cyclus en – instrumenten.

Toch is het ook belangrijk voor de reservepositie. Bij het maken van de keuzes in de perspectiefnota is een afwegingskader gehanteerd. Eén van de belangrijkste kaders was de inzet van incidentele middelen voor incidentele activiteiten. Niet meteen structureel beslag leggen op de exploitatie maar eerst kijken wat mogelijk is met incidentele middelen (lees: vrij ruimte in de Algemene Reserve). Deze strategie past in het gedachtegoed “van gemeente naar gemeenschap”.

De beleidsinhoudelijke ambities (die relevant zijn voor de reservevorming) zijn:

- Excellent woonklimaat
- Doorontwikkelen van de Biobased Economy
- Stimuleren van innovatie

Beleidsuitgangspunten

In de voorbereiding heeft met het auditcommittee op 30-5-2017 een gesprek plaatsgevonden over de belangrijkste uitgangspunten. In dat gesprek is afgesproken om bij de uitwerking hiermee rekening te houden.

- Voldoen aan de meest actuele wet- en regelgeving (met name het nieuwe BBV)
- Transparantie en eenvoud (terugbrengen van het aantal reserves)
- Continu zicht op de vrije ruimte in de AR
- Flexibiliteit (kunnen we snel handelen als dat nodig is, bijvoorbeeld bij knelpuntsituaties)

Ontwikkelingen

De richting voor het beleid wordt ook bepaald door de ontwikkelingen waar we niet altijd direct invloed op hebben.

- De gemeente Steenbergen heeft veel dekkingsreserves. Deze reserves dekken de afschrijvingslasten van investeringen, bijvoorbeeld het gemeentehuis. De inzet van dekkingsreserves begrijpelijk, er is immers vaak voor gespaard. Maar er schuilt wel een gevaar in. Op het moment er niet is gespaard voor vervanging, moeten de lasten op dat moment ingepast worden in de begroting. Uitgangspunt moet zijn dat er altijd voldoende ruimte is voor vervanging.
- De dekking van infrastructuur en voorzieningen hebben veel gemeenten de laatste decennia gehaald uit grondexploitaties. Veelal via een opslag op de grondverkopen. De mogelijkheden drogen echter op naar de toekomst. Aan de ene kant omdat de groei op termijn wordt beperkt en aan de andere kant door de regels. Een opslag in de grondprijzen opvoeren kan niet

meer volgens de spelregels. Sparen mag wel, maar dan pas op het moment dat de winst daadwerkelijk is gerealiseerd.

- De terugtrekkende overheid staat bij alle gemeenten op de agenda. In Steenberghe hebben wij het principe “van gemeente naar gemeenschap” omarmd. Dit betekent dat je als overheid wel het initiatief aanwakkert en ondersteunt, maar dat andere partijen de uitvoering voor rekening nemen. Zo is het initiatief in de perspectiefnota opgenomen om te komen tot een breed innovatiefonds.
- Er doen zich steeds meer situaties voor waarbij gemeenten in de uitvoering snel moeten kunnen handelen. Bijvoorbeeld als de veiligheid in het geding komt, als de continuïteit in de dagelijkse bedrijfsvoering (bijvoorbeeld door ziekte of piekmomenten) in gevaar komt of wanneer het imago van de gemeente in het geding komt. Maar ook als er zich kansen aandienen moeten we deze snel kunnen verzilveren. Daar zijn spelregels voor nodig.

De visie

De hierboven opgenomen ankerpunten en ontwikkelingen leiden tot de volgende visie op onze reserves en voorzieningen:

De gemeente Steenberghe heeft een compacte en logische set van reserves die aansluit bij de beleidsambities voor de komende jaren. De reservevorming draagt bij aan de financiële toekomstbestendigheid van Steenberghe en biedt op elk gewenst moment inzicht in de vrije ruimte die incidenteel kan worden ingezet. In bepaalde situaties moet het college flexibel kunnen zijn bij de inzet van reserves.

De nieuwe structuur (kapstok) voor de reserves is als volgt:

Er is in deze nieuwe structuur dus eenvoudig en overzicht, 1 algemene reserve, 3 bestemmingsreserves en een reserve voor zaken die niet onder de AR en de bestemmingsreserves kunnen worden gebracht. In elk financieel document hanteren we deze structuur.

De raad autoriseert de mutaties die ten gunste / ten laste van deze reserves worden gebracht bij begroting, najaarsnota, jaarstukken of afzonderlijk raadsbesluit. Binnen deze ruimte is het college bevoegd om de middelen in te zetten en daarmee de doelstellingen te realiseren.

Uiteraard geven we in de begroting en jaarstukken voor elke reserve aan welke verplichtingen er onder liggen en waar er beïnvloedbare ruimte bestaat.

Vorzieningen?

Al eerder hebben we vastgesteld dat de voorzieningen actueel zijn en goed onderbouwd met (beheer)plannen. Op dit moment is er geen aanleiding voor aanpassingen.

4. Bevoegdheden en rollen

Bevoegdheden

De bevoegdheid van het instellen van een reserve ligt bij de raad. Er zijn criteria voor het instellen van een bestemmingsreserve. Dit zijn:

- We hebben een concreet doel dat binnen een vooraf bepaalde tijd te realiseren is.
- We willen bedragen die we van derden hebben gekregen voor een bepaald doel ook besteden aan dat doel.
- We willen een schommeling in gemeentelijke tarieven voorkomen.

In het raadsvoorstel om een reserve in te stellen zal aandacht moeten zijn voor de volgende aspecten:

- De omschrijving van het doel waarvoor we de reserve vormen
- De maximale omvang
- Hoe er geld wordt toegevoegd of onttrokken aan de reserve
- Een meerjaren doorkijk op hoofdlijnen
- Voor hoe lang we de reserve instellen

Bij een bestemmingsreserve kan de raad altijd besluiten om het doel of de bestemming van de reserve te wijzigen. Hiervoor moet wel een raadsbesluit worden genomen.

Als het doel van de reserve niet meer relevant is moet de reserve worden opgeheven.

Omstandigheden wijzigen voortdurend. Dit vraagt ook regelmatig gekeken wordt naar nut en noodzaak van reserves. Bij alle rapportagemomenten worden de reserves bekeken.

Het instellen van een voorziening is een bevoegdheid van het college. Jaarlijks worden deze geactualiseerd aan de hand van door de raad geaccordeerde plannen en berekeningen. Voor onderhoudsvoorzieningen wordt in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen bij zowel de jaarstukken als de begroting inzicht gegeven in de beheerplannen, de activiteiten in de betreffende jaarschijf en de raming/realisatie.

Flexibiliteit

Op het moment dat een risico, opgenomen in het risicoprofiel, zich daadwerkelijk voordoet is het college bevoegd om uitgaven te doen ten laste van de Algemene Reserve, zonder dat de raad vooraf goedkeuring heeft verleend. Voorwaarde is dat er geen andere mogelijkheden zijn in de exploitatie om de kosten, veroorzaakt door het risico, af te dekken.

In alle gevallen moet het college achteraf verantwoording afleggen. Bij bedragen lager dan € 50.000 legt het college verantwoording af in het eerstvolgend planning en control document. Bij bedragen hoger dan € 50.000 informeert het college de raad zo snel mogelijk via raadsmededeling. Uiteraard geeft het college invulling aan de actieve informatieplicht.

Een hypothetisch voorbeeld kan dit verduidelijken: In het risicoprofiel is het risico opgenomen van extreem ziekteverzuim boven de norm. Het risico is berekend op € 100.000. Stel: er breekt een griepgolf uit in Steenberg en er melden zich een aantal medewerkers van de balie ziek. Op dat moment moet er direct ingehuurd worden voor € 25.000. Als er geen ruimte is in de exploitatie (bijvoorbeeld in de post inhuur) dan is het college bevoegd uitgaven te doen en de AR aan te spreken voor dat bedrag. In de eerstvolgend planning en control document wordt de raad geïnformeerd.

Belang van vooruit kijken en ervaring opdoen

Bij de Perspectiefnota 2017-2021 is besloten de algemene dekkingsreserve van ruim € 9,7 miljoen vrij te laten vallen ten gunste van de AR. Deze reserve is in de loop der tijd uit het zicht geraakt.

Om dit naar de toekomst toe te voorkomen is het belangrijk dat er jaarlijks in het begrotingsproces wordt getoetst of de reserve nog actueel is. Dat we zicht hebben op de te verwachten stortingen en onttrekkingen voor de komende jaren. Niet alleen voor de komende vier jaar, de focus moet liggen op de komende 10 jaar. Dit betekent dat we ook onze toekomstige investeringen beter op het netvlies moeten krijgen en opnemen in de financiële planning.

Deze situatie is nog niet bereikt, we zijn nog niet gewend om over een lange periode vooruit te kunnen kijken. De komende jaren gebruiken we om hiermee ervaring op te doen. Een eerste proeve van een meerjarige investeringsplanning wordt opgenomen in de perspectiefnota 2018-2022 die we jaarlijks actualiseren.

De reserve Beheer Openbare Ruimte – in het bijzonder de € 5 miljoen die met het vaststellen van de beheerplannen in 2016 is ontstaan – laten we de komende vier jaar dan ook in tact. Op basis van een evaluatie (wat heeft de praktijk geleerd vanuit de eerste ervaringen bij het nieuwe wegbeheer?) houden we de reserve bij de volgende actualisatie van de reserves en voorzieningen opnieuw tegen het licht.

5. Beslispunten

1. In te stemmen met de visie en de volgende indeling van de reserves;
  - a. Algemene Reserve (AR)
  - b. Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling (RO)
  - c. Reserve Economische Ontwikkeling
  - d. Reserve Beheer Openbare Ruimte (BOR)
  - e. Bestemmingsreserve Overig
2. De voorzieningen in tact laten volgens de huidige indeling
3. De volgende bestemmingsreserves op te heffen en het saldo overhevelen naar de Algemene Reserve

Reserve die vervalt	Reden
Reserve overheveling budgetten	Kan via balans; is geen reserve voor nodig
Reserve aanleg parkeerplaatsen	Bestemming verloren; saldo minimaal
HRM reserve	Bestemming verloren.
Reserve Openbare Verlichting	Naar voorziening
Reserve wachtgeld wethouders c.a.	Naar voorziening
Reserve egalisatie leges omgevingsvergunningen	Bestemming verloren; bedrag minimaal
Centrumfonds Steenbergen	Bestemming verloren; bedrag minimaal
Reserve privatisering accommodaties	Bestemming verloren
Re-integratie voormalig algemeen directeur	Bestemming verloren
Reserve Sociaal Domein	Na laatste mutatie (gepland in 2018) opheffen
Reserve openbaar groen	Bestemming verloren; bedrag minimaal
Reserve eenmalige zaken 2012/2013/2015/2016/2017	Is een verplichting t.l.v. Algemene Reserve en moet ook als zodanig geregistreerd worden
Reserve controle handhaving	Is een verplichting t.l.v. Algemene Reserve en moet ook als zodanig geregistreerd worden
Winstuitkering HNG	Bestemming verloren.

4. De volgende reserves samen te voegen met de reserves uit de nieuwe indeling

Reserve	Onderbrengen bij
Risicoreserve	Algemene Reserve
Onderzoeksbudget Raad	Algemene Reserve
Reserve te betalen overheidsbijdragen	Bestemmingsreserves overige.
Reserve Sociaal Domein	Bestemmingsreserve overige (na laatste mutatie gepland in 2018 opheffen)
Baggerfonds	Bestemmingsreserve BOR
Reserve herinrichting N257	Bestemmingsreserve BOR
Reserve herinrichting N259	Bestemmingsreserve BOR
A4 – overige wegen	Bestemmingsreserve BOR
Afgesloten bestemmingsplannen	Bestemmingsreserve RO
Bestemmingsreserve de Heen	Bestemmingsreserve BOR
Alle dekkingsreserves kapitaallasten	Bestemmingsreserves overige.
Begraafplaats Steenbergseweg	Bestemmingsreserves overige.
Begraafplaats Zuideinde	Bestemmingsreserves overige.

Reserve	Onderbrengen bij
BTW-compensatiefonds	Bestemmingsreserves overige.
Renovatie jachthaven Steenberg	Bestemmingsreserves overige.

5. In te stemmen met de volgende bevoegdheidsverdeling tussen college en raad:
  - a. De raad is bevoegd tot het instellen en opheffen van een reserve
  - b. De raad autoriseert vooraf de mutaties in de reserves, via de planning en control documenten of via afzonderlijk raadsvoorstel
  - c. Op het moment dat een risico, opgenomen in het risicoprofiel, zich daadwerkelijk voordoet is het college bevoegd om uitgaven te doen ten laste van de Algemene Reserve, zonder dat de raad vooraf goedkeuring heeft verleend. Voorwaarde is dat er geen andere mogelijkheden zijn in de exploitatie om de extra kosten af te dekken. Gaan de extra kosten boven de € 50.000, dan informeert het college de raad zo snel mogelijk. Blijven de kosten beneden dit bedrag, dan wordt de raad geïnformeerd in het eerstvolgend planning en control document.
  - d. Het college is bevoegd tot het treffen van een voorziening
6. Het college op te dragen om bij de perspectiefnota 2018-2022 een eerste proeve van een meerjarige (10 jaar) investeringsprogrammering op te nemen met daarbij de effecten naar de reserves.

Bijlage 1 Wettelijke kaders

De belangrijkste wettelijk kaders liggen vast in het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV), artikelen 41 tot en met 45.

Reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen, die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vrij te besteden zijn. Het BBV kent twee soorten reserves die samen het eigen vermogen vormen.

- De algemene reserves en
- De bestemmingsreserves

Algemene reserves (AR)

De AR is een reserve waaraan geen bestemming wordt gegeven. De belangrijkste functie van de AR is het opvangen van financiële tegenvallers. Tekorten en overschotten op de jaarrekening komen ten laste en ten gunste van de algemene reserves. Het deel dat niet nodig is voor de afdekking van risico's is vrij besteedbaar.

Bestemmingsreserves

Dit is een reserve waarvoor de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven. Het is een vastgelegde toekomstige aanwending, maar geen financiële verplichting. De bestemming kan door de raad worden gewijzigd.

Dekkingsreserve, een bijzondere vorm van een bestemmingsreserve

Het BBV ziet deze reserve als bestemmingsreserve, er zijn geen aparte regels voor. Meest voorkomende vorm is de reserve die de jaarlijkse kapitaallasten dekt. Veel investeringen – bijvoorbeeld het gemeentehuis - zijn gedekt uit reserves. Omdat de aanschaf niet in een keer mag worden mag worden geboekt wordt hierop over de gehele levensduur afgeschreven (BBV verplichting). Met de reserve vangen we de afschrijvingslasten op.

Het hanteren van dekkingsreserves brengt wel een risico met zich mee voor de continuïteit. Op het moment dat de investering is afgeschreven zijn er geen middelen beschikbaar voor vervanging. Een analyse heeft uitgewezen dat vervanging de komende 10 jaar nog niet aan de orde is.

Voorzieningen

In artikel 44 van het BBV is over voorzieningen onder andere het volgende opgenomen:

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
  - a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
  - b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
  - c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand

begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;

- d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b van het BBV;
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten, met uitzondering van de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.
3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Verschil tussen reserves en voorziening

Een reserve maakt onderdeel uit van het eigen vermogen en wordt ingesteld door de raad. Een voorziening is vreemd vermogen en is niet vrij besteedbaar.

Rente

Door de vernieuwing van het BBV is de situatie met betrekking tot rente veranderd. De commissie heeft een stellige uitspraak gedaan. De vergoeding van rente over het eigen vermogen moet gebaseerd zijn op de gemiddelde rentelast over de aangetrokken financieringsmiddelen. Voor Steenbergen speelt dit niet. Er is geen sprake van langlopende geldleningen. Rentevergoeding over voorzieningen is niet toegestaan.

Bijlage 2 Functies van de reserves

De reserves kunnen de volgende betekenis hebben voor de gemeente:

Financieringsfunctie

De financiering van kapitaalgoederen kan met eigen vermogen en met vreemd vermogen. Door gebruik te maken van reserves en voorzieningen als intern financieringsmiddel hoeft geen beroep te worden gedaan op de kapitaalmarkt. Zodra de reserve wordt aangewend op grond van een raadsbesluit vervalt de financieringsfunctie en moet een vaste geldlening worden aangetrokken. In Steenberg en zijn alle kapitaalgoederen gefinancierd met eigen vermogen. Op dit moment hebben we geen reserves die specifiek zijn bestemd voor de financiering.

Bufferfunctie

Dit is de belangrijkste functie van het eigen vermogen. Met name de algemene reserve dient als buffer voor het opvangen van uitgaven waarmee in de planning geen rekening gehouden is. Gedacht kan worden aan:

- Financiële risico's waarvoor geen bestemmingsreserve of voorziening is getroffen
- Het opvangen van tekorten in de jaarrekening
- Het opvangen van een eventueel begrotingstekort

De hoogte van de reserve is afhankelijk van het risicoprofiel van de gemeente. De wijze waarop het proces van risicomanagement wordt doorlopen, is beschreven in het beleidskader Risicomanagement.

Verplichtingenfunctie

Deze functie geldt voor de voorzieningen. Een voorziening heeft een karakter van een verplichting die de gemeente is aangegaan en waarvoor de benodigde middelen beschikbaar moeten zijn. Een voorbeeld is de voorziening voor pensioen- en/of wachtgeldverplichtingen van (oud) wethouders.

Egalisatiefunctie

Hiermee wordt het mogelijk gemaakt om pieken en dalen in de exploitatie glad te strijken. Er ontstaat dan een regelmatige verdeling over de jaren heen.

Bijlage 3 Overzicht beoordeling huidige reserves en voorzieningen

Stand 31-12-2016, aangevuld met besluitvorming over de eerste stap in de herijking Reserves en Voorzieningen bij de Perspectiefnota 2017-2021.

Vrije reserve	Risicoreserve
Saldo per 31-12-2016	€ 1.163.287
Doel van de reserve	Weerstandsbuffer voor het opvangen de nadelige effecten van risico's.
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	Afhankelijk van het risicoprofiel, een surplus wordt toegevoegd aan de algemene reserve, een tekort wordt aangevuld vanuit de algemene reserve.
Toevoegingen en onttrekkingen	Surplus of tekort ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt afgewikkeld via de AR. De bepalingen ten aanzien van de weerstandscapaciteit zijn vastgelegd in de nota risicomangement 2017.
Conclusie en voorstel	We streven naar een compact aantal reserves en voorzieningen. Vanuit dat oogpunt is het logisch om de risicoreserve onder te brengen bij de AR. Uiteraard wordt de AR in de planning en control documenten nader gespecificeerd en wordt het benodigd bedrag aan weerstandsvermogen afgezonderd van het vrij besteedbare surplus.

Vrije reserve	Algemene reserve
Saldo per 31-12-2016	€ 11.792.700 (saldo per 31-12-2016 € 2.010.200 aangevuld met de vrijval ¹ algemene dekkingsreserve € 9.782.500).
Doel van de reserve	Vrij te besteden middelen.
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	N.v.t.
Toevoegingen en onttrekkingen	Tekorten en overschotten jaarrekening worden afgewikkeld via de algemene reserve. Daarnaast kan op basis van afzonderlijke besluiten aanwending plaatsvinden voor incidentele uitgaven.
Conclusie	Behouden

Bestemmingsreserve	Reserve ruimtelijke ontwikkeling (vml.nat.fonds/bovenw.voorz.)
Saldo per 31-12-2016	€ 190.878
Doel van de reserve	Van oorsprong is deze reserve in het leven geroepen voor bovenplanse verevening. Vanuit een opslag op de grondprijs werd de bestemmingsreserve gevoed en daaruit werden voorzieningen van openbaar nut gefinancierd. Op basis van de notitie Grondexploitaties van de commissie BBV is het vanaf 2016 niet meer toegestaan om toevoegingen te doen aan een voorziening voor bovenwijkse voorzieningen. Sparen voor dergelijke voorzieningen kan wel, maar niet meer vanuit een bijdrage per m2 verkochte grond. Dit kan pas als er later een

¹ Besluitvorming Perspectiefnota 2017-2021 d.d 6 juli 2017

	positief resultaat wordt gerealiseerd op de gehele exploitatie. Bestaande bedragen per 31-12-2015 mogen nog worden afgewikkeld.
Duur van de instelling	Nader te onderbouwen
Gewenste hoogte	Nader te onderbouwen
Toevoegingen en onttrekkingen	Nader te onderbouwen
Conclusie	Handhaven als Bestemmingsreserve Ruimtelijke Ontwikkeling

Bestemmingsreserve	Reserve ruimtelijke ontwikkeling (AFCNP/Natuur en bovenwijks)
Saldo per 31-12-2016	€ 39.000
Doel van de reserve	Mogelijk maken ontwikkelingen AFCNP
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	Niet bepaald
Toevoegingen en onttrekkingen	Opbrengsten uit afspraken met de provincie.
Conclusie	Het deel RO (bovenwijks) onderbrengen bij Reserve RO en voor innovatie naar Reserve Economische Ontwikkeling.

Bestemmingsreserve	Reserve overheveling budgetten
Saldo per 31-12-2016	€ 85.794
Doel van de reserve	In de budgethoudersregeling is opgenomen dat – onder bepaalde voorwaarden – budgetten kunnen worden overgeheveld naar het volgend jaar. In praktische zin wordt voor deze budgetten een reserve gevormd. Het saldo bestaat uit overhevelingen die bij de najaarsnota 2016 zijn geautoriseerd door de raad.
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	N.v.t.
Toevoegingen en onttrekkingen	Toegekend restant budget.
Conclusie	Het uitgangspunt zou moeten zijn dat intern wordt gestuurd op het realiseren van de afdelings- of teamplanning. Het overhevelen van budgetten moet dan ook echt een uitzondering zijn. Voor het overhevelen van budgetten is geen bestemmingsreserve nodig, maar kan via de AR afgewikkeld worden als verplichting.

Bestemmingsreserve	Reserve aanleg parkeerplaatsen
Saldo per 31-12-2016	€ 0
Doel van de reserve	Dekking extra aanleg van parkeerplaatsen in Binnenstad Steenberg.
Duur van de instelling	N.v.t.
Gewenste hoogte	N.v.t.
Toevoegingen en onttrekkingen	N.v.t.
Conclusie	Opheffen. In de vorige actualisatie van de nota reserves en voorzieningen is reeds voorgesteld deze reserve op te heffen. Nu het saldo op nul staat, wordt dit geëffectueerd.

Bestemmingsreserve	HRM reserve
Saldo per 31-12-2016	€ 151.373
Doel van de reserve	Dekking van HRM gerelateerde activiteiten.

Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	Niet bepaald
Toevoegingen en onttrekkingen	Gevormd vanuit liquidatiebegroting IZA (2009). Met het GO is destijds de afspraak gemaakt deze gelden in te zetten voor HRM gerelateerde aangelegenheden. In de praktijk worden er sporadisch uitgaven uit gedaan. Om de drie jaar wordt de wettelijke risico inventarisatie en evaluatie (RIE) hieruit betaald.
Conclusie	De uitgaven in het kader van de RIE zijn reguliere uitgaven. Dergelijke reguliere uitgaven moeten worden opgenomen in de reguliere exploitatie en moeten niet afhankelijk zijn van een beschikbare (eenmalige) dekkingsbron. Voorgesteld wordt de lasten voor de RIE op te nemen in de reguliere exploitatie (in de betreffende jaarschijven) en de reserve vrij te laten vallen ten gunste van de AR.

Bestemmingsreserve	Bestemmingsreserve Openbare Verlichting
Saldo per 31-12-2016	€ 40.000
Doel van de reserve	Onderhoud en vervanging van openbare verlichting.
Duur van de instelling	Aanvankelijk berekend op basis van 20 jaar
Gewenste hoogte	Aflopend vanaf 2010
Toevoegingen en onttrekkingen	Jaarlijkse onttrekking voor de kosten van vervanging en bijplaatsing van openbare verlichting. In 2017 zijn er nog in diverse kernen vervangingen en bijplaatsingen gedaan. Hiertegenover wordt het restant van € 40.000 volledig ingezet.
Conclusie	De reserve kan, na verrekening van de uitgaven 2017, worden opgeheven.

Bestemmingsreserve	Reserve wachtgelden voormalig wethouders/bestuurders
Saldo per 31-12-2016	€ 0
Doel van de reserve	Dekking van wachtgeldafspraken afgetreden wethouders
Duur van de instelling	Afhankelijk van de duur van de verplichtingen
Gewenste hoogte	Idem
Toevoegingen en onttrekkingen	Aanvullingen waar nodig vanuit de algemene reserve
Conclusie	Op basis van de BBV voorschriften moet een dergelijke verplichting worden opgenomen in een voorziening. Dat is in 2016 gebeurd. De reserve kan dus vervallen.

Bestemmingsreserve	Reserve eenmalige zaken 2016/2017
Saldo per 31-12-2016	€ 50.000
Doel van de reserve	Dekking van eenmalige uitgaven
Duur van de instelling	Afhankelijk van de periode.
Gewenste hoogte	Afhankelijk van de hoogte van de uitgaven
Toevoegingen en onttrekkingen	Toevoegingen vanuit de algemene reserve
Conclusie	De reserve eenmalige zaken is nu een afzonderlijke bestemmingsreserve en zo wordt deze ook gepresenteerd in de financiële documenten (begroting en jaarstukken). Bij de begroting 2016 heeft de raad besloten een reserve te vormen voor eenmalige zaken, te weten burgerparticipatie in de openbare ruimte voor de jaren 2016 en 2017. Dit is een verplichting ten laste van de AR en zal op deze manier ook geregistreerd en gepresenteerd worden in begroting en jaarstukken.

Bestemmingsreserve	Reserve eenmalige zaken 2015
Saldo per 31-12-2016	€ 59.388
Doel van de reserve	Dekking van eenmalige, niet voorziene uitgaven.
Duur van de instelling	Afhankelijk van de periode
Gewenste hoogte	Afhankelijk van de hoogte van de uitgaven
Toevoegingen en onttrekkingen	Toevoegingen vanuit de algemene reserve
Conclusie	Dit is een verplichting ten laste van de AR en zal op deze manier ook geregistreerd en gepresenteerd worden in begroting en jaarstukken.

Bestemmingsreserve	Reserve eenmalige zaken 2013
Saldo per 31-12-2016	€ 0
Doel van de reserve	Dekking van eenmalige uitgaven
Duur van de instelling	Afhankelijk van de periode
Gewenste hoogte	Afhankelijk van de hoogte van de uitgaven
Toevoegingen en onttrekkingen	Toevoegingen vanuit de algemene reserve
Conclusie	Opheffen

Bestemmingsreserve	Reserve eenmalige zaken 2012
Saldo per 31-12-2016	€ 0
Doel van de reserve	Dekking van eenmalige uitgaven
Duur van de instelling	Afhankelijk van de periode
Gewenste hoogte	Afhankelijk van de hoogte van de uitgaven
Toevoegingen en onttrekkingen	Toevoegingen vanuit de algemene reserve
Conclusie	Opheffen.

Bestemmingsreserve	Egalisatiereserve leges omgevingsvergunningen
Saldo per 31-12-2016	€ 18.200
Doel van de reserve	Reserveren van ontvangen leges waarvan de behandeling pas het volgend jaar plaatsvindt
Duur van de instelling	Doorlopend

Gewenste hoogte	Afhankelijk van de legesopbrengsten
Toevoegingen en onttrekkingen	Legesopbrengsten (storting) en uitvoeringskosten (onttrekking)
Conclusie	Opheffen, laatste mutatie dateert van 2012. Indien de noodzaak van egalisatie zich voordoet (bijvoorbeeld bij omvangrijke aanvragen) kan overheveling plaatsvinden via de balans (nog te betalen/nog te ontvangen).

Bestemmingsreserve	Centrumfonds Steenberg
Saldo per 31-12-2016	€ 21.531
Doel van de reserve	In 2011 is besloten voor het winkelgebied in de kern Steenberg reclamebelasting in te voeren. De netto opbrengst (totale opbrengst minus perceptiekosten) moet worden besteed aan projecten "centrumfonds" van het uitvoeringsprogramma StadHaven. Omdat de uitgaven jaarlijks kunnen fluctueren, wordt dit geëgaliseerd met deze bestemmingsreserve. Deze heeft dus een egalisatiefunctie.
Duur van de instelling	Gekoppeld aan het project StadHaven
Gewenste hoogte	Afhankelijk van de opbrengsten reclamebelasting en de uitgaven StadHaven.
Toevoegingen en onttrekkingen	De toevoegingen bestaan uit het verschil in opbrengt minus de kosten van het project. De onttrekkingen bestaan uit een bijdrage op het moment dat het project StadHaven in een bepaald jaar meer heeft gekost dan was begroot.
Conclusie	De voeding vindt al een aantal jaren niet meer plaats. In 2015 heeft de laatste keer een onttrekking plaatsgevonden omdat het project StadHaven meer heeft gekost dan er was begroot. Vanaf dat moment hebben er geen mutaties meer plaatsgevonden. De reserve heeft daarmee geen functie meer. Mede gezien het bedrag wordt voorgesteld de reserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan de AR.

Bestemmingsreserve	Nog te besteden overheidsbijdragen
Saldo per 31-12-2016	€ 87.717
Doel van de reserve	Deze reserve betreft van het rijk ontvangen middelen waaraan niet direct een bestedingsverplichting is verbonden. Om deze voor het doel waarvoor zij zijn ontvangen beschikbaar te houden, worden niet bestede middelen, voor latere besteding, aan deze reserve toegevoegd.
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	Afhankelijk van de ontvangsten
Toevoegingen en onttrekkingen	Het saldo bestaat uit een drietal bedragen: 1. Combinatiefunctionarissen (€ 65.000) ter dekking van de toekomstige lasten voor combinatiefunctionarissen. 2. Middelen voor uitvoeringskosten inburgering (€ 10.000). Hier liggen geen claims op. 3. Middelen voor betere toegang peuterspeelzalen (€ 13.000). Hier liggen geen claims op.
Conclusie	Voor de items onder 2 en 3 zijn geen claims te verwachten. Mede gezien de hoogte van de bedragen wordt voorgesteld deze

	bedragen te laten terugvloeien naar de AR. Item 1, de dekking voor de sportcombinatiefunctionarissen, is niets meer dan een verplichting voor de toekomst. Dat wordt als verplichting AR geregistreerd en gepresenteerd.

Bestemmingsreserve	Privatisering gemeentelijke sport- en welzijnsaccommodaties
Saldo per 31-12-2016	€ 60.810
Doel van de reserve	Bij de startnotitie Privatisering sport- en welzijnsaccommodaties (2014) is voor externe ondersteuning van zowel de gemeente als de betrokken partijen. Hiervan resteert nog € 60.810. Er ligt geen claim meer en het traject is inmiddels afgerond.
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	Niet bepaald
Toevoegingen en onttrekkingen	Ten laste van de AR (voeding) en ten gunste van de exploitatie (onttrekking).
Conclusie	Er is, na afwikkeling van nog lopende verplichtingen, geen noodzaak meer aanwezig om deze reserve te handhaven. Kan dus opgeheven worden.

Bestemmingsreserve	Baggerfonds
Saldo per 31-12-2016	€ 285.610
Doel van de reserve	Deze reserve is gevormd ter dekking van toekomstige lasten die voortkomen uit baggerwerkzaamheden. Jaarlijks wordt een bedrag van € 50.000 gestort in dit fonds. De gemeente Steenbergem is hierbij afhankelijk van het Waterschap. Het Waterschap kan geen meerjarenplanning overleggen. De uitvoering van de werkzaamheden geschiedt op ad hoc basis. Dit betekent dat de bestemmingsreserve nog in tact moet worden gehouden
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	Niet bepaald
Toevoegingen en onttrekkingen	De toevoeging wordt gedaan vanuit de exploitatie. De onttrekkingen op basis van concrete voorstellen die aan de raad worden voorgelegd (al dan niet via begroting).
Conclusie	Onderbrengen bij de reserve BOR

Bestemmingsreserve	Herinrichting/toekomstig onderhoud N257
Saldo per 31-12-2016	€ 179.659
Doel van de reserve	De reserve is gevormd bij de overdracht van de N257 door de Provincie aan de gemeente Steenbergem. Het bedrag is gebaseerd op de herinrichting van deze weg. De middelen zijn dan ook bestemd voor de herinrichting. Er is een tweetal kredieten beschikbaar gesteld. De N257 is opgeleverd en er heeft een evaluatie met de bewoners moet plaatsgevonden. Hierdoor komen er nog aanpassingen. Daarnaast is een motie aangenomen om onderzoek te doen naar een rondweg. De kosten hiervan worden eveneens gedekt vanuit het investeringskrediet.
Duur van de instelling	De kosten voor de aanpassingen en het onderzoek worden nog

	uit deze bestemmingsreserve gedekt. Op het moment dat deze kosten zijn gemaakt, wordt de reserve opgeheven.
Gewenste hoogte	Niet bepaald
Toevoegingen en onttrekkingen	Voor de kosten van aanpassingen en onderzoek.
Conclusie	Na afwikkeling van nog te maken kosten opheffen. Tot die tijd onderbrengen bij Reserve BOR

Bestemmingsreserve	Bestemmingsreserve de Heen
Saldo per 31-12-2016	€ 50.000
Doel van de reserve	Deze reserve is gevormd na afsluiten van het plan. Met betrekking tot de verkoop van diverse locaties in De Heen is € 50.000 nodig voor kosten die verband houden met deze verkoop (milieu/asbest en plan- civieltechnische kosten).
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	€ 50.000
Toevoegingen en onttrekkingen	Toevoeging vanuit de verkoop. Onttrekking ten behoeve van nog te maken kosten.
Conclusie	De reserve is bedoeld om eventuele kosten die nog kunnen optreden op te kunnen vangen. Voor eventuele milieu- en asbest gevolgen voorziet de risicoanalyse en daarmee de risicoreserve. Voorgesteld wordt de bestemmingsreserve De Heen op te heffen en vrij te laten vallen ten gunste van de AR. Vervolgens betrekken bij de actualisatie van de risicoanalyse.

Bestemmingsreserve	Herinrichting/toekomstig onderhoud N259
Saldo per 31-12-2016	€ 2.622.187
Doel van de reserve	Per 16 juli 2015 is het beheer en onderhoud van de N259 door het rijk overgedragen aan de gemeente Steenberg. Voor dit beheer en onderhoud is een bijdrage ontvangen van € 6,3 miljoen. Dit bedrag is toegevoegd aan deze bestemmingsreserve. In 2016 is een bedrag van € 2.102.300 toegevoegd aan de reserve Openbare Ruimte, € 915.500 aan de voorziening kunstwerken en € 544.300 aan de voorziening openbare verlichting. Het restant van de reserve is nodig voor onderhoud en vervanging van groen en bermen en onderhoud en vervanging van de verkeersregelininstallatie.
Duur van de instelling	De reserve loopt af. Op 24 november 2016 heeft de raad een krediet beschikbaar gesteld voor de herinrichting en groot onderhoud van de N259 (€ 1.650.000). Het restant is gereserveerd voor toekomstig groenonderhoud en onderhoud / vervanging van de verkeersregelininstallatie.
Gewenste hoogte	€ 573.187
Toevoegingen en onttrekkingen	Er vindt geen toevoeging meer plaats; de onttrekkingen worden ingezet voor de werkzaamheden.
Conclusie	Onderbrengen bij de reserve BOR

Bestemmingsreserve	Afgesloten bestemmingsplannen
Saldo per 31-12-2016	€ 176.012

Doel van de reserve	Deze reserve is gevormd voor dekking van nog te maken kosten op reeds afgesloten bestemmingsplannen. Het saldo per 31-12-2016 heeft betrekking op een drietal plannen, te weten: Vesting Noord, Molenkreek en D'n Darinck.
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	Afhankelijk van de restant werkzaamheden en verplichtingen.
Toevoegingen en onttrekkingen	Vanuit de grondexploitatie (toevoeging) en ten gunste van de exploitatie (onttrekkingen)
Conclusie	Onderbrengen bij reserve Ruimtelijke Ontwikkeling.

Bestemmingsreserve	Reintegratie voormalige algemeen directeur
Saldo per 31-12-2016	€ 0
Doel van de reserve	Voor de te verwachten kosten over 2016/2017 voor een "van werk naar werk" traject is een bestemmingsreserve gevormd van € 200.000. Voor 2016 is een deel van dit bedrag onttrokken. Per 1-4-2017 treedt de voormalig algemeen directeur in dienst bij een nieuwe werkgever. Na aftrek van verplichtingen is het bedrag in 2016 vrijgevallen.
Duur van de instelling	N.v.t.
Gewenste hoogte	N.v.t.
Toevoegingen en onttrekkingen	N.v.t.
Conclusie	Kan worden opgeheven.

Bestemmingsreserve	Decentralisatie Social Domein
Saldo per 31-12-2016	€ 904.234 (exclusief resultaatbestemming 2016)
Doel van de reserve	Deze bestemmingsreserve is vastgehouden om de beschikbare middelen voor het sociaal domein de eerste 3 jaar (vanaf de start in 2015) beschikbaar te houden. Hiertoe is een bestemmingsreserve in het leven geroepen. Bij de perspectiefnota 2017 is besloten de bestemmingsreserve voor 2017 en 2018 in te zetten ten gunste van de exploitatie.
Duur van de instelling	Tot en met 2018
Gewenste hoogte	N.v.t. wordt volledig ingezet. Na verwerking van het rekeningresultaat 2016, waarbij € 274.555 is toegevoegd aan deze reserve, wordt het saldo volledig ingezet in 2017 en 2018.
Toevoegingen en onttrekkingen	N.v.t.
Conclusie	Vooralsnog handhaven en onderbrengen bij BR Overig. Na verwerking 2017 en 2018 opheffen.

Bestemmingsreserve	A4 – Overige wegen
Saldo per 31-12-2016	€ 719.550
Doel van de reserve	Met ingang van juli 2015 berust ook het beheer en onderhoud van de kruisende-, toeleidende- en parallelwegen en fietspaden met bijkomende werken, voor zover zij op grondgebied van Steenberg en liggen, bij de gemeente. Hiervoor is een afzonderlijke bestemmingsreserve gevormd. Bij de besluitvorming over de beheerplannen is een bedrag van € 1.862.400 toegevoegd aan de nieuwe reserve Openbare Ruimte,

	€ 445.900 aan de voorziening kunstwerken, € 182.400 aan de voorziening openbare verlichting en € 963.300 aan de voorziening wegen. Het restant van de reserve is bestemd voor het onderhoud en vervanging van groen en bermen.
Duur van de instelling	Nader te onderbouwen
Gewenste hoogte	Nader te onderbouwen
Toevoegingen en onttrekkingen	Nader te onderbouwen
Conclusie	Onderbrengen bij Reserve BOR

Bestemmingsreserve	Kleedlokalen buitensportaccommodaties
Saldo per 31-12-2016	€ 251.836
Doel van de reserve	Bij de privatisering van kleedlokalen is de afspraak gemaakt dat elke vereniging in aanmerking komt voor een bijdrage voor kwaliteitsverbetering aan deze lokalen. Om in aanmerking te komen voor de tegemoetkoming van 50% dient de vereniging een renovatieplan en begroting in te dienen.
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	N.v.t. Er vinden geen stortingen meer plaats
Toevoegingen en onttrekkingen	Op basis van besluitvorming
Conclusie	Handhaven en onderbrengen bij BR Overig.

Bestemmingsreserve	Onderzoeksbudget raad
Saldo per 31-12-2016	€ 10.000
Doel van de reserve	Deze reserve is in het leven geroepen om ervoor te zorgen dat we niet onnodig structureel beslag leggen op de exploitatie. Jaarlijks wordt bekeken of en voor welk bedrag over deze reserve is beschikt. Indien nodig wordt de reserve weer aangevuld tot € 10.000
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	€ 10.000
Toevoegingen en onttrekkingen	Toevoeging – voor zover van toepassing – uit de AR. Onttrekking ten gunste van de exploitatie.
Conclusie	Dit is een post die niet jaarlijks terugkeert. Om te voorkomen dat we jaarlijks de exploitatie belasten worden deze kosten, wordt deze reserve ondergebracht bij de AR. Daarbij wordt er voor gezorgd dat er altijd een jaarruimte is van € 10.000.

Bestemmingsreserve	Reserve vervanging openbaar groen
Saldo per 31-12-2016	€ 3.000
Doel van de reserve	In 2016 is een bij de medewerking aan de planologische aanpassing voor een pand een bijdrage bedongen voor het gemeentelijke groenfonds. Om deze hiervoor beschikbaar te houden is een bestemmingsreserve in het leven geroepen
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	€ 3.000
Toevoegingen en onttrekkingen	Vanuit bijdragen derden (voeding) in te zetten voor uitgaven groen.
Conclusie	Gezien het geringe bedrag opheffen ten gunste van de AR.

Bestemmingsreserve	Reserve Openbare Ruimte
Saldo per 31-12-2016	€ 5.000.000
Doel van de reserve	Bij raadsbesluit van 21 juli 2016 is bij de actualisatie van de beheerplannen wegen, civiele kunstwerken en openbare verlichting besloten tot de vorming van een bestemmingsreserve Openbare Ruimte. Het scenario waarvoor is gekozen (scenario 3) hield in dat er een besparing werd gerealiseerd van € 813.000 (lagere storting in de voorziening). Met deze reserve is de zekerheid ingebouwd dat uitvoering van noodzakelijke werkzaamheden niet afhankelijk worden gesteld van beschikbare begrotingsruimte.
Duur van de instelling	Nader te onderbouwen
Gewenste hoogte	Nader te onderbouwen
Toevoegingen en onttrekkingen	Via afzonderlijk raadsvoorstel (onttrekking)
Conclusie	De reserve moet verder worden onderbouwd. Hiervoor hebben we a) inzicht nodig in de meerjareninvesteringsplanning en b) ervaring hebben opgebouwd met het bestaande beheerplan wegen en wat er uit de wegininspecties naar voren komt. Dit betekent: • Het werken aan investeringsprogrammering voor de komende jaren • De reserve de komende jaren in tact laten en bij de volgende actualisatie opnieuw tegen het licht houden.

Bestemmingsreserve	Reserve controles handhaving 2018 en 2019
Saldo per 31-12-2016	€ 520.200
Doel van de reserve	Dekking van eenmalige uitgaven
Duur van de instelling	2018 en 2019
Gewenste hoogte	€ 520.200 (uitgaven voor 2018 en 2019)
Toevoegingen en onttrekkingen	De toevoeging komt vanuit de AR en de onttrekkingen komen ten gunste van de exploitatie ² .
Conclusie	Betreft ook hier een verplichting die vastligt voor de komende jaren. Als verplichting t.l.v. AR registreren en presenteren.

² Besluitvorming Perspectiefnota 2017-2021 d.d. 6 juli 2017

Dekkingsreserve	Reserve begraafplaats Steenbergseweg en Zuideinde
Saldo per 31-12-2016	€ 192.189 + € 3.898
Doel van de reserve	Ter vergoeding van toekomstige onderhouds- en/of sluitingskosten van de begraafplaatsen
Duur van de instelling	Doorlopend
Gewenste hoogte	Nader te bepalen
Toevoegingen en onttrekkingen	Nader te bepalen
Conclusie	Handhaven maar onderbrengen bij de Bestemmingsreserve Overige

Dekkingsreserve	Reserve winstuitkering HNG
Saldo per 31-12-2016	€ 0
Doel van de reserve	Geen doel meer, in 2016 voor het laats ingezet.
Duur van de instelling	N.v.t.
Gewenste hoogte	N.v.t.
Toevoegingen en onttrekkingen	N.v.t.
Conclusie	Opheffen

Dekkingsreserve	Reserve BTW compensatiefonds
Saldo per 31-12-2016	€ 149.016
Doel van de reserve	Bij de invoering van het BTW compensatiefonds is de gemeente gekort op de algemene uitkering. Vanwege de activa problematiek heeft de toenmalige regering de korting een jaar uitgesteld. Jaarlijks wordt, ter compensatie, over deze reserve beschikt.
Duur van de instelling	Loopt af
Gewenste hoogte	Huidig saldo wordt niet meer aangevuld.
Toevoegingen en onttrekkingen	Geen toevoegingen, onttrekking loopt binnen een paar jaar af.
Conclusie	Handhaven, maar onderbrengen bij de Bestemmingsreserve Overige en opheffen na laatste onttrekking.

Overzicht dekkingsreserves ter dekking van afschrijvingskosten (saldo per 31-12-2016)

Dekkingsreserve	Bedrag
Reserve begraafplaats Steenbergseweg	€ 192.189,-
Reserve begraafplaats Zuideinde	€ 3.898,-
Reserve BTW-compensatiefonds	€ 149.016,-
Reserve gemeenschapshuis D'oord	€ 629.770,-
Reserve vernieuwbouw 't Cromwiel/culturele zaal	€ 1.205.049,-
Reserve huisvesting	€ 6.210.468,-
Reserve herinrichting bibliotheek	€ 142.925,-
Reserve JOP Nieuw-Vossemeer	€ 21.535,-
Reserve ICT investeringen informatieplan 2009/2010	€ 194.277,-
Reserve sportpark Noordlangeweg Dinteloord	€ 1.802.867,-
Reserve diverse kredieten investeringstaat 2009	€ 259.454,-
Reserve Investeringen I&A 2012	€ 242.503,-

Dekkingsreserve	Bedrag
Reserve Investerings I&A 2013	€ 39.063,-
Reserve Investerings I&A 2015	€ 98.296,-
Renovatie jachthaven/havenkantoor	€ 1.732.438,-
Huisvesting consultatiebureau Steenberg	€ 58.910,-
Reserve kunstgrasveld vv Steenberg	€ 288.705,-
Reserve kunstgrasveld vv NVS	€ 282.242,-
Reserve kunstgrasveld sc Kruisland	€ 314.117,-
Reserve bouwkundige aanpassingen Vraagwijzer (fabrieksdijk 6)	€ 92.555,-
Groot onderhoud havenkanaal (toevoeging in 2017)	€ 340.000,-
Herinrichting en groot onderhoud N259 (toevoeging in 2017)	€ 2.975.000,-

Overzicht voorzieningen per 31-12-2016

Voorziening	Bedrag
Fonds onderhoud wegen	€ 12.336.273,-
Fonds onderhoud kunstwerken	€ 1.771.693,-
Voorziening onderhoud gebouwen	€ 505.248,-
Pensioenfonds wethouders	€ 1.941.067,-
Voorziening spaarverlof personeel	€ 14.669,-
Onderhoudsfonds sportparken	€ 325.146,-
Rioleringswerken bp Molenkreek	€ 10.809,-
Riolering	€ 1.385.429,-
Financiële afwikkeling voormalig algemeen directeur	€ 156.341,-
Voorziening openbare verlichting	€ 1.733.205,-